

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA MARIBOR

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

► **Tip lokacije:** javni, zavod za prestajanje kazni zapora¹ (Zavod).

► **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** obsojenci in priporniki.

► **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** uradna kapaciteta Zavoda je 146 zaprtih oseb. V času obiska je bilo v Zavodu nameščenih 34 pripornikov, 127 obsojencev (med temi pet na begu, en v bolnišnici, en na prestajanju kazni zapora na podlagi 12. člena Zakona izvrševanju kazenskih sankcij in dva na prekinitvi izvrševanja zaporne kazni).

Potek obiska in priprava poročila:

► Obisk je bil **nenajavljen** in **opravljen** dne 16. in 21. 9. 2015².

► **Skupina za obisk:** dne 16. 9. 2015 dva predstavnika Varuha človekovih pravic RS (namestnik varuhinje in en svetovalec Varuha) ter dva predstavnika pogodbene nevladne organizacije iz Humanitarnega društva Pravo za VSE. Dne 21. 9. 2015 pa sta zaključni pogovor z vodstvom Zavoda opravila samo predstavnika Varuha človekovih pravic RS (namestnik varuhinje in en svetovalec Varuha).

¹Za obsojence z območja sodnega okrožja Murska Sobota, če soobsojeni na kazen zapora nad šest mesecev ali jim ostanek kazni po vštetju pripora presega šest mesecev zapora ter mlajše polnoletne obsojence (do 23. leta starosti) z območja sodnega okrožja Maribor, Ptuj in Slovenj Gradec, če so obsojeni na kazen zapora do enega leta ali jim ostanek kazni po vštetju pripora ne presega enega leta zapora.

² Prejšnji obisk Zavoda je bil opravljen 17. 6. 2013.

► **Vsebina obiska:** sprejel nas je direktor Zavoda. Ob obisku smo opravili pregled bivalnih prostorov Zavoda, vključno s skupnimi prostori, delavnico, kuhinjo in skladiščem ter se ob tem pogovorili z vsemi zaprtimi osebami, ki so to želele, brez prisotnosti drugih oseb. Sledil je še zaključni razgovor z vodstvom, na katerem so bile predstavljene najbolj bistvene ugotovitve tokratnega obiska.

► **Poročanje:** poročilo o obisku smo po pošti posredovali Generalnemu uradu Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (Generalni urad URSIKS), Zavodu pa v vednost 9. 10. 2015, skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30 dni sporoči njegova stališča; tozadevni odgovor smo prejeli 1. 12. 2015³, torej 53. dan po odpremi.

³ Generalni urad URSIKS se je za zamudo, glede odzivnega poročila, pisno opravičil z dopisom števila 070-2/2015/52 z dne 4. 11. 2015.

► **DPM je posebej pohvalil**

- da so bila od prejšnjega obiska DPM v Zavodu zamenjana stara iztrošena okna v pripornem in obsojniškem oddelku,
- da so v Zavodu uredili nov prostor za potrebe zavodske knjižnice,
- da so v Zavodu vzpostavili računalniško evidenco prijav poškodb,
- da v Zavodu skrbijo za ločeno nameščanje zaprtih oseb, ki so kadilci in nekadilci,
- da Zavod zaprtim osebam omogoča veliko možnosti vključevanja v prostočasne aktivnosti,
- da je zaprtim osebam v zavodski knjižnici na voljo vsa potrebna zakonodaja,
- da Zavod zaprtim osebam omogoča tudi uporabo telefona na sprehajališču,
- da od zaprtih oseb ob tokratnem obisku DPM nismo slišali pripomb glede dela vzgojne službe in
- da tudi ob tokratnem obisku DPM ni bila ugotovljena prekomerna uporaba prisilnih sredstev in strožjih ukrepov.

DPM: ponovno predlagamo oziroma pričakujemo, da bo v Zavodu v čim krajšem času dejansko prišlo do zamenjave iztrošenega pohištva z novim (lesenim) pohištvom.⁴

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da je zamenjava vsega starega pohištva tudi v interesu uprave, saj leseno pohištvo ne samo da je bolj estetsko od starega kovinskega, ampak prispeva tudi k drugačnemu počutju zaprtih oseb, boljši higieni in urejenosti prostorov. Žal so bili naši načrti v zadnjih petih letih nerealizirani zaradi velikega pomanjkanja sredstev, kar bomo težko nadoknadili takoj v naslednjih letih, saj je mnogo opreme v slabem stanju in potrebne zamenjave.

DPM: ponovno predlagamo, da se ob morebitni prenovi bivalnih prostorov, kjer so v njih nameščene sanitarije brez prezračevanja, le te takrat opremi z ustreznim prezračevalnim sistemom.⁵

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da soglašamo s predlogom DPM, da se ob morebitni prenovi bivalnih prostorov uredi tudi prezračevanje sanitarij. Prenova je predvsem odvisna od finančnih sredstev, ki bodo zagotovljena v proračunu za investicije in investicijsko vzdrževanje.

DPM: o ugotovljenih poškodbah vodnih armaturah je že ob obisku seznanil direktorja in predlagal, da se te napake v čim krajšem času odpravi.⁶

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da je Zavod pojasnil, da take okvare tudi sami beležijo v okviru rednih obhodov, ki jih izvajajo v zavodu. Na ta način so preverili stanje tudi dne 16.10.2015 in odpravili so naslednje okvare: soba št. 99 - popravljena cev na vodovodni armaturi; soba št. 72 - v sobi je izplakovalnik, ki ga je potrebno primerno zapirati, pa voda ne teče v školjko; soba 107 - očiščena je zračna loputa; skupna kopalnica polodprtega oddelka - zamenjan ročaj pipe; soba 85 - puščanje umivalnika odpravljeno

⁴ Kot ob prejšnjem obisku je bilo tudi tokrat ugotovljeno, da je večina bivalnih prostorov zaprtega in polodprtega režima prestajanja kazni zapora (z izjemo t. i. »oddelka brez drog« in posameznih postelj ter omar v ostalih bivalnih prostorih) še vedno opremljeno s starim in temu primerno iztrošenim kovinskim pohištvom (posteljami in omarami).

⁵ Glede predloga DPM ob prejšnjem obisku, da se preuči možnost ustreznega prezračevanja sanitarij v skupinskih bivalnih prostorih zaprtega režima, ali se omogoči vsaj oskrba ustreznih osvežilcev prostora, je bilo ob tokratnem obisku ugotovljeno, da sicer prezračevanje ni bilo urejeno, da pa Zavod dejansko zagotavlja osvežilce zraka.

⁶ Ob pregledu bivalnih prostorov je bilo ugotovljeno, da je v sanitarijah prostora številka 99 poškodovana cev na vodni armaturi ter v bivalnem prostoru številka 72 poškodovan kotliček WC-ja. Prav tako bi bilo potrebno popraviti zračnik v bivalnem prostoru številka 107.

DPM: predlagamo, da Zavod obsojencu zagotovi višini primerno posteljo, ter da v vseh bivalnih prostorih, ki so opremljeni s pogradi, zagotovi ustrezne lestvice.⁷

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da bo Zavod pod nujno preko Generalnega urada naročil izdelavo nekaj večjih postelj za večje osebe. Hkrati sporočamo, da je Zavod ob pregledu pripora po vseh sobah preverili stanje in ugotovil, da nekatere teh ograjic ni več v sobah, druge so polomljene in druge so jih zaprte osebe same odstranile. Pri dobavitelju pohištva bo zavod skušali nabaviti manjkajoče dele.

DPM: ponovno predlagamo, da se v tem bivalnem prostoru in tudi v vseh ostalih bivalnih prostorih Zavoda namestijo zavesa pri kabinah za prhanje ter, da se v bivalnem prostoru številka 28 odpravi napaka pri puščanju tesnila WC školjke.⁸

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da je Zavod pojasnil, da so v sobah 28 in 27 nameščene zavesa. Pri dobavitelju zavesa za tuš kabine je naročena večja količina teh zaves, da bodo lahko le te sproti menjevali. Prav tako je bilo zamenjano tesnilo na školjki,

DPM: predlagamo, da glede nujnosti oziroma potrebe odstranitve zavesa v Zavodu razmislijo, saj le te dejansko omogočajo tudi zatemnitev bivalnih prostorov v nočnem času, ko v bivalne prostore prodira svetloba bližnjih uličnih svetilk.⁹

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da bo Generalni urad naročil Zavodu, da predstavi varnostna tveganja, ki jih prinašajo temne zavesa na oknih. V kolikor večjih varnostnih tveganj ne bo ugotovljenih, bo Zavod dolžan na okna namestiti zavesa.

DPM: prizadevanje Zavoda glede sanacije kotlovnice smo podprli in izrazili pričakovanje, da bo dejansko v čim krajšem času prišlo do odprave težav z zagotavljanjem tople vode v kopalnicah in da bo urejena napeljava tople vode v vse bivalne prostore Zavoda.¹⁰

Generalni urad URSIKS: pojasnujemo, da je bila sanacija kotlovnice uvrščena v investicijski plan za leto 2015. Zaradi zapletov pri izvedbi javnega naročila, postopka nismo mogli ponoviti in zaključiti v letu 2015, zato smo ga uvrstili v plan za leto 2016. V letošnjem letu bo

⁷ V bivalnem prostoru številka 110 je bilo ugotovljeno, da je vanj nameščen eden izmed obsojencev, ki je po njegovi izjavi velik 204 cm in mora kljub temu uporabljati posteljo, ki pa je dolžine samo 190 cm. Prav tako v tem prostoru na pogradi ni bilo nameščene lestve za dostop na zgornje ležišče (pograd), tako da je obsojenec na zgornjo posteljo dostopal s pomočjo stola, kar pa je lahko tudi nevarno.

⁸ V bivalnem prostoru sprejemnega oddelka številka 28 je bilo ugotovljeno, da ni bilo realizirano priporočilo iz prejšnjega obiska, da se namesti zavesa pri prhi, da voda ne bi pršila po prostoru. Hkrati je bilo ob tokratnem obisku ugotovljeno, da pri tesnilu na podu pušča WC-školjka.

⁹ Ob obisku je bilo ugotovljeno, da so se po Zavodu začele odstranjevati okenske zavesa (te naj bi bile po pojasnilu direktorja nameščene v poletnih mesecih zaradi vročinskih valov), ki pa so v nočnem času tudi omogočale zatemnitev bivalnih prostorov.

¹⁰ Od več obsojencev smo ob obisku prejeli pritožbe, da v kopalnicah ni tople vode, oziroma naj bi bila po 17.00 uri voda le mlačna. Nadalje so obsojenci povedali, da jim to težavo sicer delno uspe rešiti tako, da odpirajo pipe v umivalnikih in v pralah priteče nekoliko toplejša voda. S to težavo smo seznanili vodstvo Zavoda, pri čemer smo prejeli pojasnilo, da so s težavo seznanjeni. Zaradi celostne rešitve tega problema so izvedli javno naročilo za ureditev kotlovnice, vendar se je po izboru izvajalca del eden izmed ponudnikov pritožil, zaradi česar (še)ni prišlo od začetka izvajanja del. Direktor je ob

dopolnjena projektna naloga za izvedbo investicije.

DPM: predlagamo, da če Zavod že redno beleži poškodbe inventarja, da tudi poskrbi za hitro in redno odpravo ugotovljenih poškodb, še posebej primerov poškodb stikal, saj le ta lahko predstavljajo resno nevarnost za poškodbe tako zaprtih oseb kot tudi zaposlenih.¹¹

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da bo Generalni urad naročil Zavodu, da vzpostavi proces takojšnje odprave poškodb, kjer ni potreb po ločenih javnih naročilih, izdelavi študij ali projektov. Ni sprejemljivo, da se tako iz razloga zagotavljanja splošne varnosti kot tudi urejenega videza prostorov popravila ne izvede takoj.

DPM: glede na prejeta pojasnila pričakujemo, da se bo pleskanje prostorov pripornega oddelka dejansko izvedlo v najkrajšem možnem času.¹²

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod je zagotovil, da bo v tem mesecu pričel z izvajanjem pleskanja, za kar bo zaposlen dodatni obsojenec.

DPM: glede na pripombe pripornikov v zvezi poletne vročine v bivalnih prostorih predlagamo, da se že sedaj proučijo možnosti nabave ventilatorjev za hlajenje prostorov, saj so pojavi poletne vročine (vročinski vali) vedno pogostejši.¹³

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da bo vključitev nakupa ventilatorjev odvisna od zagotovljenih finančnih možnosti in prednostih potreb po opremi v vseh zavodih. Že sedaj pa je zaprtim osebam omogočeno, da uporabljajo svoje ventilatorje.

DPM: predlagamo, da Zavod prouči možnosti za namestitve nadstreška na malem sprehajališču.¹⁴

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da bo Zavod proučil ta predlog, saj je zaradi večjega števila zaprtih oseb to sprehajališče pogosteje v uporabi.

DPM: predlagamo, da Zavod prouči možnosti, da bi se zaprtim osebam nakup časopisov omogočil dnevno npr. v zavodski trgovini.¹⁵

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da Zavod pojasnjuje, da zaprte osebe v trgovini že sedaj lahko kupijo dnevni in periodični tisk, težava pa je v tem, ker

tem še dodatno pojasnil, da bi ob sanaciji kotlovnice prišlo tudi do ureditve tople vode v vseh bivalnih prostorih (tudi tistih, v katerih ni kopalnic).

¹¹ Ob pregledu bivalnih prostorov pripornega oddelka je bilo ugotovljeno, da so v nekaterih bivalnih prostorih (kljub pojasnilu direktorja, da se manjše napake in poškodbe redno odpravljajo) stikala za prižiganje luči poškodovana (razbita) poškodovani (zlomljeni) nekateri stoli.

¹² Med pregledom prostorov pripornega oddelka je bilo tudi ugotovljeno, da je večina bivalnih prostorov potrebno pleskanja. Vodstvo Zavoda je zagotovilo, da so ti bivalni prostori sicer že predvideni za pleskanje, do katerega naj bi prišlo v kratkem.

¹³ Nekaj pripornikov je ob obisku izpostavilo, da so bile v bivalnih prostorih v poletnem času (predvsem v popoldanskem času) neznosne temperature zraka. Za reševanje težav z vročino so morali poskrbeti sami, tako da so vnesli svoje ventilatorje, saj jim jih Zavod ni zagotovil. Kljub vsemu pa so priporniki Zavod pohvalili, da jim je omogočal pogostejše tuširanje, kot je običajno.

¹⁴ Ob pregledu malega sprehajališča je bilo ugotovljeno, da na njem ni nobenega nadstreška, ki bi zaprtim osebam v primeru slabega vremena (dežja ali snega) omogočal, uporabo tega sprehajališča.

¹⁵ Glede navedb zaprtih oseb, da jim je nakup ostalih časopisov omogočen le dvakrat tedensko in če te navedbe zaprtih oseb držijo, ne vidimo razlogov za takšno omejevanje nakupov časopisov, saj se

zavodska trgovine na posluje vsak dan. Kljub temu pa imajo zaprte osebe že sedaj možnost, da se naročijo na dnevne časopise neposredno.

DPM: predlagamo, da Zavod prouči možnosti, da bi zaprtim osebam omogočil tudi (vsaj kratek) popoldanski izhod na sprehajališče.¹⁶

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da Zavod pojasnjuje, da je dodatni popoldanski/večerni sprehod povezan z ureditvijo malega sprehajališča in, kar je ključno, z zagotovitvijo dodatnih pravosodnih policistov za izvajanje nadzora sprehoda.

DPM: predlagamo, da Zavod poskrbi oziroma organizira, da bodo uporabniki fitnesa po uporabi tuša, tega tudi redno in ustrezno očistili.¹⁷

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da Zavod pojasnjuje, da po vsaki skupini pripornikov, ki zapušča fitnes, preverijo čistočo tuša, ki je v tem prostoru zelo obremenjen. Kolikor to ne bo zadoščala, bodo uvedli izmenično redarstvo za čiščenje tega prostora.

DPM: predlagamo, da Zavod vloži več navora v seznanitev zaprtih oseb z možnostjo vključitve v izobraževanje.

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da Zavod zaprte osebe preko oglasnih desk in strokovnih delavcev redno obvešča o možnostih izobraževanja tako v programih, ki se izvajajo v Zavodu kot možnostih, ki jih ponujajo zunanje institucije. Z vsakim obsojencem, ki izrazi željo, se strokovni delavci individualno pogovorijo, skupaj poskušajo poiskati najprimernejši program izobraževanja oz. usposabljanja, ki bi jim dal zelena znanja, nato jim predstavijo programe, načine izvajanja, financiranje ter možnosti glede na varnostne omejitve. V zadnjem obdobju je bilo brezplačnih programov manj, ker je bilo zaradi zaključka predhodne finančne perspektive manj sredstev iz evropskih skladov. Skupaj z zunanjimi institucijami se v letu 2016 pričakuje razpise za

zaprte osebe tudi na takšen način lahko seznanijo z dnevnimi novicami oziroma dogodki, ki se dogajajo na prostosti.

¹⁶ Zaprte osebe, zlasti pa priporniki, s katerimi smo se v času obiska pogovarjali, so si bile enotne, da bi bilo dobro oziroma potrebno, da bi se jim omogočil tudi popoldanski sprehod, pa čeprav za kratek čas (npr. pol ure), saj so sicer zaprte osebe (še posebej tiste, ki nimajo dela in drugih aktivnosti), razen za čas sprehoda in obroka hrane, neprekinjeno zaprte v sobi, kar je naporno.

¹⁷ Pohvalno je sicer, da Zavod zaprtim osebam (vsak dan po urniku) omogoča tudi obisk fitnesa, kjer je zaprtim osebam omogočena tudi uporaba tuša, za kar pa smo slišali pripombe zaprtih oseb, da je večkrat umazan oziroma neočiščen.

sofinanciranje le teh. Gre predvsem za krajše oblike usposabljanja, neformalne oblike izobraževanja, ki so posebej zanimive za obsojence, ki prestajajo krajše zaporne kazni.

Za izobraževanje za pridobitev formalne izobrazbe je obsojence težje motivirati iz več razlogov; ker gre za osebe, ki so že pred časom izstopili iz šolskega sistema, ker imajo negativne izkušnje, ker nimajo socialnih veščin, ker nimajo jasno izoblikovanih ciljev v življenju in ker nimajo denarja za plačevanje šolnin oz. izpitov. V sistemu za prestajanje kazni zopora je želja, da se v prihodnosti uredijo enotni kriteriji za vključevanje in financiranje, morda tudi nagrajevanje tistih, ki se izobražujejo.

Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij je v pogajanjih uspela pridobiti sredstva v višini 980.000,00 EUR iz kohezijske politike za področje podpore ranljivim skupinam za obdobje 2016-2023. Sredstva se bodo v projektu »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« namenila za:

- pridobivanje formalne izobrazbe za obsojence,
- usposabljanje za deficitarne in enostavno zaposljive poklice,
- izvajanje delovne terapije in
- izvajanje svetovanja obsojencem

S tem pričakujemo vsaj v določeni meri odpravo finančnih ovir za bolj učinkovito vključevanje zaprtih oseb v verificirane programe izobraževanja ter povečanje možnosti za aktivno vključevanje zaprtih oseb v kvalitetno izrabo prostega časa, na vseh lokacijah. Nujna pa bo aktivna vloga strokovnih delavcev v zavodih za spodbujanje zaprtih oseb v različne programe usposabljanja.

DPM: ponovno predlagamo, da delavci Zavoda vložijo več truda v pritegnitev zaprtih oseb za njihovo aktivno vključevanje koristno uporabo časa odvzema prostosti.¹⁸

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da se delavci znotraj zaporskega sistema zavedamo, da je potrebno vlagati veliko truda v motiviranje posameznika za aktivno vključevanje v

¹⁸ Tudi ob tokratnem obisku DPM ponovno ugotavlja, da je še vedno zaposlenih le malo pripornikov (kot navedeno le pet). Ti imajo tudi sicer manjše možnosti za sodelovanje pri prostočasnih aktivnostih, ki so praviloma organizirane predvsem za obsojence, za katere je mogoče tudi predvideti čas odhoda

izrabo svojega časa, za odgovoren odnos do svojega življenja ter ne nazadnje do aktivnega državljanstva. Bistveno lažje bi bilo, če bi imeli boljše materialne, predvsem prostorske pogoje (predvsem za športne dejavnosti, ustvarjalne delavnice, kulturno ustvarjanje). Obsojence je lažje motivirati za aktivnosti izven zavoda v "realni" družbi, po drugi strani pa so takšne oblike tudi zelo pomembne za učenje oz. Za pridobivanje spretnosti vključevanja posameznika v aktivno družbo. Zato bo Zavod še naprej iskali najrazličnejše poti in možnosti znotraj in zunaj Zavoda.

DPM: predlagamo, da se ob pripravi javnih naročil upošteva tudi vidik nabave sestavin živil (naj se razširi nabor sestavin), ki bodo Zavodski kuhinji omogočali, da bo lahko sestavila jedilnike z bolj raznoliko hrano in, da se obroki hrane ne bodo tako pogosto ponavljali.¹⁹

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da so po trenutno veljavnih pogodbah že sedaj zagotovljeni raznovrstni prehranski artikli, prav tako različno sadje in zelenjava ter kruh in pekovsko pecivo, različne vrste mesa, rib (400 različnih prehranskih artiklov, 121 različnih vrst mesa in mesnih izdelkov, 60 različnih vrst mleka in mlečnih izdelkov ipd). Nabor artiklov je predlagala strokovna komisija, ki je bila imenovana s strani generalnega urada in so jo sestavljali kuharji Zavodov. Po njihovem znanju in izkušnjah so na njihov predlog v pogodbe zajeti vsi artikli, ki omogočajo že sedaj raznovrstno prehrano in da se zagotovi potrebna energetska vrednost obrokov. Pri pripravi novega razpisa bo enaka strokovna komisija pregledala nabor artiklov in ga po potrebi dopolnila.

iz Zavoda. S strani samih pripornikov sicer nismo prejeli nobene pritožbe v smeri, da je aktivnosti premalo, vendar so tudi tokrat pri odgovorih na naša vprašanja o njihovem bivanju v Zavodu, večinoma omenjali le fitness in gibanje na prostem.

¹⁹ Glede hrane smo kot običajno, prejeli tako pripombe, kot pohvale. Nekateri zaporniki oziroma priporniki so jo ocenili kot enolično, a okusno, spet drugi kot neokusno ali nezadostno. Celotni zaporniki istega bivalnega prostora so glede hrane imeli različno mnenje. Glede enoličnosti prehrane v Zavodu smo se po pregledu jedilnikov za obdobje treh mesecev lahko celo strinjali, saj je iz njih razvidno, da se istovrstna hrana (obroki) ponavljajo na približno 14 dni oziroma največ na tri tedne. Z našo ugotovitvijo pogostega ponavljanja istovrstnih obrokov se je vodstvo Zavoda strinjalo, pri čemer pa pojasnilo, da so glede sestavin za obroke hrane vezani na centralno naročilo sestavin, ki jih tako lahko uporabijo za posamezni obrok.

DPM: predlagamo, da se zaposlene v kuhinji ponovno opozori na dosledno spoštovanje prej navedene normativne določbe.²⁰

Generalni urad URSIKS: glede na dokaj stalno problematiko zagotavljanja jedilnega pribora, predvsem jedilnega noža, bo Generalni urad zahteval od Zavoda stalno izvajanje nadzora, da se ta problem odpravi.

DPM: predlagamo, da se tudi v hodniku pred ambulantami skrbi za red in čistočo, ter da se poškodovani inventar ali popravi, ali pa, če ni uporaben, odstrani.²¹

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da je Zavod zagotovil, da bo posebej skrbel za čistočo tudi v tem delu zavoda in v zvezi s tem so odstranili umivalnik pred čakalnico.

DPM: ponovno predlagamo, da Generalni urad URSIKS oceni ustreznost sedanje zasedbe delovnih mest pravosodnih policistov in to predvsem z vidika varnosti ter glede na to, da Zavod zagotavlja tudi pravosodne policiste za opravljanje dela v Enoti za forenzično psihiatrijo. V primeru, da ta ni ustrezna, predlagamo, da se sprejmejo potrebni ukrepi za izboljšanje stanja na tem področju. Hkrati tudi na ravni države predlagamo pripravo kadrovskih normativov za slovenske ZPKZ-je.²²

Generalni urad URSIKS: poudarjamo, da so kadrovske težave v oddelkih za varnost v večini Zavodov sistemski problem, na katerega nenehno opozarjamo pristojne organe in jim hkrati posredujem o zahteve po povečanju kadrovskega načrta. Zavod bo predvidoma do konca leta dobil tri nove pravosodne policiste, saj so zaposlitveni postopki v zaključni fazi. Zaključilo se je tudi centralno usposabljanje novih pravosodnih policistov, katerega so se udeležili tudi trije pravosodni policisti iz tega zavoda.

Soglašamo z mnenjem DPM, da je potrebno čim prej sprejeti kadrovske normative za delo v zavodih za

²⁰ Poudariti želimo, da se je več pripornikov tudi ob tokratnem obisku pritožilo, da pri obrokih hrane ne dobivajo nožev (takrat ko bi bil ta potreben), pač pa vselej le žlico in vilico. Zato na tem mestu ponovno opozarjamo, da bi moral Zavod vsem zaprtim osebam vedno zagotoviti tudi ustrezen jedilni pripor, torej tudi nož, če je vsaj del obroka hrana, ki jo je pred zaužitjem običajno razrezati. Ne nazadnje gre za jasno zahtevo iz 35. člena Pravilnika o izvrševanju pripora, da mora biti hrana med drugim tudi razdeljena v primernih posodah z ustreznim jedilnim priborom..

²¹ Ob pregledu prostorov je bilo ugotovljeno, da je na hodniku (ta je tudi kot čakalnica za paciente – zaprte osebe) pri samem vhodu v hodnik, montiran starejši umivalnik, v katerem smo opazili različne smeti (manjše plastične kozarčke, papir...). Hkrati je bilo ugotovljeno, da je na hodniku radiator, katerega del je bil odlomljen in je visel vstran.

²² V oddelku za varnost je sistemiziranih 81 delovnih mest, od katerih je dejansko zasedenih (le) 77. Stanje števila zaposlenih pravosodnih policistov se je od prejšnjega obiska, ko je bilo zasedenih le 70 mest pravosodnih policistov izboljšalo, vendar pa je ob tem treba poudariti, da je od dejanskega števila zasedenih delovnih mest pravosodnih policistov v Zavodu treba odšteti osem zasedenih delovnih mest, ker je to število pravosodnih policistov dejansko razporejeno na delo v Enoti za forenzično psihiatrijo Maribor. Glede Enote za forenzično psihiatrijo pa direktor Zavoda poudari, da kljub osmim pravosodnim policistom to število ne zadostuje, zaradi česar Zavod dnevno pomaga še z dvema pravosodnima policistoma. Vse to pomeni, da ima Zavod na razpolago dejansko 69 pravosodnih policistov, kar v primerjavi s 1. 1. 2012 pomeni zmanjšanje za pet pravosodnih policistov, če pa se odštejeta še dva pravosodna policista, ki praktično vsakodnevno pomagata v Enoti za forenzično psihiatrijo Maribor, se torej stanje v Zavodu še poslabša. Direktor je ob obisku tudi pojasnil, da je v teku razpis za tri pravosodne policiste, vendar pa bo stanje, kljub tem trem načrtovanim novim zaposlitvam, še vedno slabše, kot pa je bilo leta 2012.

prestajanje kazni zapora. Glede tega lahko sporočimo, da ravno sedaj poteka priprava le teh in upamo, da bodo le ti do konca leta tudi sprejeti.

V zvezi s kadrovsko zasedenostjo Enote za forenzično psihiatrijo je potrebno povedati, da zagotavljamo število pravosodnih policistov v skladu s trenutno projektno nalogo ter da glede na trenutno kadrovsko situacijo ne more zagotoviti večjega števila pravosodnih policistov, saj smo bili v letu 2015 primorani odpovedati že 16 spremstev zaprtih oseb na obravnave na sodiščih. Potrebno pa je poudariti, da je bil koncept tehničnega varovanja s strani Uprave za izvrševanje RS kazenskih sankcij, v prvi fazi zastavljen ustrezno kvalitetno, vendar je bil kasneje tekom aktivnosti pri vzpostavitvi delovanja Enote bistveno zmanjšan na zahtevo zdravstvene stroke, ki si ni želela vzpostavitve varovanja, kot ga zahtevajo varnostni standardi v zavodih za prestajanje kazni zapora.

DPM: predlagamo, da Zavod poskrbi, da bodo imeli vsi pravosodni policisti v prihodnje stalno spoštljiv in dostojanstven odnos do zaprtih oseb.²³

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da soglašamo s priporočilom, da mora biti način komunikacije pravosodnih policistov do zaprtih oseb profesionalen in spoštljiv ter da morajo pravosodni policisti svoja pooblastila izvajati strokovno in odločno in na takšen način, da se ne prizadene dostojanstva oseb v postopku. Tej vsebini dela dajemo poseben poudarek že več let predvsem v začetnem in v zadnjem času tudi nadaljevalnim usposabljanjem, ki ga izvaja generalni urad. Ker pa gre za večščino, ki jo ni moč pridobiti samo s krajšimi oblikami usposabljanja in formalizirati s preizkusom znanja, ampak v daljšem časovnem obdobju in predvsem z osebnim sprejemom tega načina dela, je za večje in korenite spremembe potrebno daljše časovno obdobje.

²³ Tudi ob tokratnem obisku posebnih pritožb na delo pravosodnih policistov (razen nekaj pripomb na nespoštljiv odnos do zaprtih oseb, ki naj bi ga imel predvsem vodja zaprtega oddelka) ob obisku sicer nismo prejeli.

DPM: predlagamo, da Generalni urad URSIKS poda oceno ustreznosti kadrovske zasedenosti oddelka za vzgojo²⁴ in oceno ustreznosti kadrovske zasedenosti inštruktorje, ki delajo v JGZ.²⁵

Generalni urad URSIKS: pojasnjujemo, da je v oddelku za vzgojo sistemiziranih 13 delovnih mest, od katerih je 12 zasedenih, in sicer:

- sedem strokovnih delavcev, in sicer trije svetovalci - pedagogi, en višji svetovalec socialni delavec, ki opravlja delo 6 ur dnevno in trije višji svetovalci - pedagogi;
- dva psihologa, in sicer en svetovalec - terapevt - specialist ter en višji svetovalec - terapevt - specialist;
- dve zdravstveni delavki, in sicer ena srednja medicinska sestra s specialnimi znanji ter ena diplomirana medicinska sestra s specialnimi znanji;
- vodja oddelka.

Trenutno poteka postopek za zaposlitev strokovne delavke na delovnem mestu svetovalec - socialni delavec, ki bo zaključen predvidoma do konca leta 2015.

Zavod ima glede na trenutno kadrovske zasedenost oddelkov za vzgojo v drugih zavodih za prestajanje kazni zapora, po številu strokovnih delavcev, povsem primerljivo kadrovske zasedenost.

Glede ocene ustreznosti kadrovske zasedenosti inštruktorjev, ki delajo v JGZ pojasnjujemo, da je v Oddelku za delo sistemiziranih 19 delovnih mest inštruktorjev (UIKS), zasedenih je 12 delovnih mest. Ker se zavedamo, da je zaposljivost zaprtih oseb v kovinskih in galvanskih delavnicah visoka, smo Vladi RS predlagali 3 nadomestne zaposlitve v

²⁴ Podobno, kot za pravosodne policiste, je bilo tudi za vzgojno službo ugotovljeno, da niso zasedena vsa sistemizirana delovna mesta. Tako je bilo ugotovljeno, da od šest sistemiziranih delovnih mest pedagoga ni zasedeno eno delovno mesto. Glede dveh delovnih mest socialnega delavca pa je bilo ugotovljeno, da eno ni zasedeno, drugo pa je le delno zasedeno, saj socialni delavec, ki je v času našega obiska delal v Zavodu, to dejansko opravlja v skrajšanem delovnem času (le šest ur). Direktor Zavoda je sicer pojasnil, da naj bi bil razpis za zasedbo delovnega mesta socialnega delavca že v zaključni fazi.

²⁵ Direktor Zavoda je tudi povedal, da se enako kot pri pravosodnih policistih in vzgojni službi pojavljajo tudi težave glede števila inštruktorjev (delovnih inštruktorjev), ki sicer organizacijsko sodijo pod Upravo RS za izvrševanje kazenskih sankcij, delo pa opravljajo v Javnem gospodarskem zavodu (JGZ). V obdobju od leta 2012 do našega obiska so po pojasnilu direktorja Zavoda delo zapustili štirje inštruktorji, ki niso bili nadomeščeni z novimi zaposlitvami. Ob upoštevanju, da ima JGZ delovišča na dveh lokacijah (Maribor in Rogoza), da ima več različnih dejavnosti (kovinsko, galvaniko, poljedelstvo, živinoreja), je po oceni direktorja obstoječe število inštruktorjev občutno premajhno, pri čemer tudi izpostavi, da je tudi sicer v sistemizaciji šest nezasedenih delovnih mest inštruktorjev.

ZPKZ Maribor, in sicer 3 inštruktorje, kar je Vlada s sklepom št. 10000-199/2015/3 z dne 5.11.2015 odobrila.

DPM: predlagamo, da direktor Zavoda v primerih namestitve obsojenca (obsojencev) v strožji režim prestajanja kazni zapora poskrbi, da takšni osebi v najkrajšem možnem času izda predpisana odločba ter, da se tudi poskrbi za poglobljeno obravnavo oziroma spremljanje takšne namestitve osebe.²⁶

Generalni urad URSIKS: sporočamo, da iz pojasnil Zavoda izhaja, da je bilo v vseh štirih zadevah zaradi ogrožanja varnosti drugih obsojencev odločeno z ustno odločbo, pisna odločba pa jim je bila vročena takoj naslednjega dne, to je 16. 9. 2015. Zakon o splošnem upravnem postopku v 211. členu določa, da kadar gre za nujne ukrepe v javnem interesu po 4. točki prvega odstavka 144. člena tega zakona, lahko pristojni organ odloči ustno, stranki pa mora pisno odločbo izdati v osmih dneh od ustne odločitve. Navedeni rok je Zavod sicer spoštoval, kljub temu pa menimo, da bi moral v obrazložitvi pisne odločbe pojasniti oziroma utemeljiti razloge za izdajo ustne odločbe.

²⁶ Ob obisku je bilo ugotovljeno, da so imeli v Zavodu dan pred našim obiskom (15. 9. 2015) zaradi kršitev v postopku štiri obsojence, ki so bili nameščeni v strožji režim prestajanja kazni zapora, vendar obsojencem, s strani direktorja še niso bile izdane odločbe o takšni namestitvi. Menimo, da morajo biti odločbe o namestitvi v strožji režim prestajanja kazni zapora, zaprtim osebam izdane v najkrajšem času, prav tako pa mora direktor Zavoda skrbeti za redno preverjanje, ali razlogi za takšno namestitvev zaprte osebe dejansko še obstajajo.